

ANMELDELSER

Kina: Vår tids drama

Börje Ljunggren

Stockholm: Hjalmarson & Höglberg 2008

Anmeldt av TOR VIDAR MYKLAND, Institutt for forsvarsstudier

Året 2008 har vært et viktig år for Kina. Suksessen med De olympiske leker har blitt sett på som selve symbolet på Kinas fulle gjeninnstillingen som en stormakt i verden. Året markerer imidlertid også at det er 30 år siden landet, anført av Deng Xiaoping, tok et historisk kursvalg mot modernisering, reform og åpning i kjølvannet av Mao Zedongs død i 1976 og Kulturrevolusjonens slutt. Et av resultatene av disse to milepælene ser vi i våre bokhandlere, nemlig et skred av Kina-bøker. En av bøkene som hittil verken er tatt inn i Norge, eller oversatt til norsk, er skrevet av Sveriges forrige ambassadør til Kina, Börje Ljunggren. Tittelen er «Kina: Vår tids drama», og bokens forside er dramatisk prydet med det kinesiske tegnet for nettopp drama (i betydningen teater).

Börje Ljunggren har de beste forutsetninger for å skrive en informativ bok om Kina. Foruten ambassadørstillingen i Kina (2002–2006) har han mer enn 20 års arbeidserfaring med Asia. Han har blant annet vært sjef for svensk UDs Asia-enhet, arbeidet som Asia-ansvarlig i Sida (tilsvarende Norad) og vært ambassadør til Vietnam. På begynnelsen av 1990-tallet skrev han ferdig sin doktoravhandling under et studieår på Harvard («Market Economies under Communist Regimes: Reform in Vietnam, Laos and Cambodia»). Boken som nå foreligger, fullførte han som gjesteforsker ved Harvards Asia-senter høsten 2007.

Hensikten med boken er å gi en grundig og systematisk svenskspråklig innføring i kinesisk historie, samfunn, politikk, økonomi og kultur. La meg starte med konklusjonen: Boken svarer til forventningene. Uten å tegne et glansbilde av landet, klarer Ljunggren å gi en nyansert fremstilling. Samtidig som mange faller utenfor systemet, har de som lykkes i dag tilnærmet full økonomisk frihet over sine liv – noe som ikke var tilfelle en generasjon tilbake i tid. Ljunggren legger vekt på at nettopp det å få frem

en balansert fremstilling kan være hovedutfordringen for forfattere som skriver om Kina. I siste kapittel observerer han at Kina er et land som vekker følelser hos alle besøkende, noe som gjør at forfatteres valg av eksempler ofte er farget deretter. Det skal heller ikke mye graving til før man finner eksempler som gir belegg for egne synspunkter, og over 1,3 milliarder ulike skjebner gjør generalisering til en farlig hobby.

Moderniseringsprosjektet og konsekvensene av de økonomiske reformene vies mye plass. Resultatene av reformprosessene i Kina har som kjent på mange måter vært imponerende, dog ikke uten medfølgende problemer. Det er i dette skjæringspunktet denne boken klarer å fange inn problemstillinger og dagsaktuell kinesisk debatt på en klar og balansert måte. En komprimert og presis skrivestil gjør dessuten at mye informasjon kommer inn på de nesten 300 sidene. Boken passer således både for førstegangsfarere og Kina-kjennere. Det er også et pluss at de elleve kapitlene kan leses både separat og samlet.

Boken har også mangler. Min hovedinnvending er at forfatteren lener seg for mye mot vestlige, særlig amerikanske, Kina-eksperter. Ljunggren gir på alle måter en glimrende oppsummering av forskjellige sider ved Kinas samfunn, og det er et stort kildemateriale som ligger bak, men jeg kommer ikke bort fra følelsen av å ha lest dette før. For eksempel er historiedelen interessant, velskrevet og fremstår som en presis og kortfattet oppsummering av de viktigste historiske begivenheter som har gjort Kina til hva landet er i dag, men jeg savner noe utover hva som allerede langt på vei er velkjent. For bokens utgangspunkt – nemlig det å være en informativ svenskspråklig introduksjon til Kina – gjør dette ingenting. USA er fortsatt ledende i Vesten på Kina-forskning, og selv om disse ekspertene til en viss grad kan kunne anklages for å være preget av et *US-China relations* tunnelse, klarer Ljunggren denne balansegangen fint. Boken er heller ikke ment å konkurrere med faglitteraturen, men den hadde i mine øyne vært enda mer spennende og gitt et større utbytte om forfatteren i større grad hadde trukket inn kinesisk faglitteratur og kinesiske kilder.

Noe som kan være av tilleggsinteresse for norske lesere er å lære mer om Sveriges lange samhandel med Kina. En av de viktigste vestlige sinologene var svensk, nemlig Johan Gunnar Andersson, med klengenavnet Kina-Gunnar. Som en betydelig industrinasjon med tette økonomiske bånd til Kina følger svenskene utviklingstrekk i landet svært tett. Som ambassadør var også Börje Ljunggren tilstedevarende ved feiringen av *Ostindienfararen Götheborgs återkomst till Kina efter 262 år*. En tro kopi av seilskutten ble bygget i Sverige og ble tatt imot i Cantons (Guangzhou) havn av den svenske kongefamilien. Forfatterens egne erfaringer og betraktninger rundt slike besøk og sine møter med kinesiske ledere er spennende lesning. Det er fort gjort å stirre seg blind på vårt eget bilaterale forhold til Kina. Denne

boken gjør at vi ikke bare får åpnet horisonten mot Det fjerne østen, men også mot vår nærmeste østlige nabo.

Svenskene har fått en utmerket og lettest helhetlig introduksjon til Kina skrevet av en de svensker som har hatt størst betydning for svensk Kina-politikk frem til helt nylig. Uten at han gjør noe forsøk på å konkludere om hva Kina er og hvordan kineserne tenker, gir Ljunggrens bok et helhetlig bilde av landet.

Constructing Community and Order in Europe and Southeast Asia

Bahar Rumelili

Rethinking Peace and Conflict Studies, New York, NY: Palgrave Macmillan 2007

Anmeldt av EINAR WIGEN, Universitetet i Oslo

Når er forskjell truende, og når kan stater overvinne sine ulikheter og samarbeide? Dette er to av internasjonal politikks evig tilbakevendende spørsmål. Med dem som utgangspunkt analyserer Bahar Rumelili de regionale organisasjonene ASEAN og EU, og deres forhold til søkerland. I prosessen gir hun en innføring i konstruktivistisk og poststrukturalistisk forskning på området, og kombinerer dem i et helhetlig, og relativt lett forståelig, teoretisk rammeverk som hun benytter til å analysere sine case. Resultatet er en enestående bok som kan og bør leses av mange.

Boken er utgitt som del av en serie innen konfliktstudier og sammenlikner EU og ASEAN som konfliktåndteringsmekanismer. Konfliktene Marokko–Spania, Hellas–Tyrkia, Tyskland–Polen og Indonesia–Australia blir analysert og sammenliknet ved hjelp av det nevnte teoretiske rammeverket, og Rumelili tar utgangspunkt i diskursanalyse for å undersøke identitet som konstituerende faktor i internasjonal politikk. Konstruktivistene har, ifølge Rumelili, ofte hatt en tendens til å se på EUs identitet som basert på «universelle» verdier, idealer som demokrati, marked og menneskerettigheter, og stort sett fokusert på case der dette er tilfelle. EU ses altså som et inkluderende fellesskap, der alle kan bli med. Poststrukturalistene har på sin side sett EUs identitet som «essensialistisk», definert ut fra felles Andre, og «europeiskhet» er dermed noe statene selv ikke har direkte kontroll over. EU betraktes dermed som en eksklusiv klubb der medlemmer utelukkes uten annen grunn enn at de har feil «essens». Rumelili kom-

binerer disse to posisjonene på en snedig måte. Foruten den mer vanlige bruken av Selv/Andre som analytiske konsepter differensierer hun mellom «forskjell» (difference) og «annerledeshet» (otherness) i konstruksjonen av identitet. «I argue that while production of difference always carries the potential for Othering, this potential is only realized under certain conditions»(s.11). Der det er vanlig å sette likhetstegn mellom forskjell og annerledeshet, benytter Rumelili denne mellomkategorien svært vellykket i studien av hvordan en regions Selv utvikles vis-à-vis søkerland. Hun benytter begge de to typene identitetskriterier og skiller mellom fellesskap basert på eksklusive og inklusive identiteter. En eksklusiv identitet er basert på «konstante» egenskaper, mens en inklusiv identitet baseres på «oppnådde» egenskaper. Til tross for at begge kategorier er konstruerte egenskaper, er kandidatlandenes europeiskhet langt vanskeligere å gjøre noe med enn for eksempel å endre sin demokratiske praksis.

Forfatteren sier seg enig med *begge* de to nevnte skoleretningene, og ifølge henne er EUs kollektive identitet basert på både inklusive og eksklusive egenskaper. Det eksklusive aspektet ved EUs identitet er at medlemskap kun er åpent for «europeiske» land, altså land med en europeisk «essens». Dette ekskluderer land som Marokko, som fikk sin søknad om EU-medlemskap avslått uten formell behandling i 1987, nettopp med henvisning til landets «ikke-europeiskhet». Land uten en slik essens produserer, ifølge Rumelili, EU som sine Andre, ettersom de er ekskludert fra fellesskapet uten noen umiddelbar mulighet for å forbedre sin forhandlingsposisjon. Til sammenlikning, gjennom det inklusive aspektet ved identiteten, altså EUs identitet knyttet til respekt for menneskerettigheter, demokrati og et utviklet kapitalistisk system, ble statene i Øst- og Sentral-Europa (CEES) i kandidatperioden konstruert som *forskjellige* fra EUs Selv uten nødvendigvis å være dets Andre. De innehadde den europeiske essen- sen, men ble ikke ansett å være gode nok for å bli med. Deres forskjell ble overkommelig ved at de fikk klare retningslinjer for å utbedre sine mangler (de såkalte København-kriteriene). Rumelili mener dette forholdet fikk en foreldre–barn–karakter, idet CEES aksepterte sin underlegenhet og kunne overkomme sin forskjell og mindreverdighet gjennom imitasjon. Dermed fikk EU innflytelse over landenes politiske utvikling. Dersom denne konstruksjonen hadde blitt utfordret av et CEES-land, ville imidlertid veien vært åpen for at også dette landet kunne blitt produsert som Andre.

I Rumelilis teoretiske rammeverk spiller såkalte *liminærstater* en spesiell rolle. Dette er stater som er delvis inne, delvis ute, mellom og verken her eller der («betwixt and in-between»). I EUs tilfelle er Tyrkia en slik stat, som utfordrer den europeiske diskursen om Europa. Hun påpeker at slike stater oppleves som ekstra truende, ettersom den Andre da ikke aksepterer sin annerledeshet og dermed heller ikke Selvets identitet. Tyrkia er nemlig en liminærstat både hva gjelder EUs eksklusive og inklusive identitet.

Det finnes ingen allment akseptert oppfatning i EU-landene om hvorvidt Tyrkia tilhører Europa, og selv om det er bred enighet om at Tyrkia mangler litt på menneskerettighets- og demokratifronten, er det stor uenighet om hvorvidt de er i stand til noensinne å oppfylle disse kriteriene. Det finnes nok diskurser i Europa som produserer Tyrkia som *europeisk*, og tyrkerne er mer enn villige til å reproduusere dem. Det finnes også diskurser som produserer Tyrkia som Europas sivilisasjonsmessige Andre. Heller ikke hva gjelder den *inklusive* delen av EUs kollektive identitet, institusjonalsert gjennom København-kriteriene om rettsstat, marked og demokrati, er Tyrkiass status avklart.

I ASEANs tilfelle ser diskursen som konstruerer den kollektive identiteten, ut til å være både langt tydeligere og langt enklere. Organisasjonen har fokusert utelukkende på det geografiske aspektet ved sin regionale identitet. Australia forsøkte på 1980- og 90-tallet å omdefinere seg selv som noe annet enn en «transplantert europeisk stat» og reorientere sin utenrikspolitikk mot sine nære geografiske omgivelser. Disse forsøkene ble ikke godt mottatt av ASEAN, og Australia ble tydelig produsert som ASEANs Andre. Landets forsøk på å endre ASEANs geografiorienterte identitet ble ansett som en identitetstrussel. Australias forsøk på å bli del av organisasjonen resulterte også i at ASEAN konstruerer sin identitet gjennom en oppfatning av en sørøstasiatisk essens. I en sammenheng karakteriserte Australia Malaysia som «recalcitrant» (gjenstridig), og man fikk en tydelig reaksjon på hvordan Australia ikke innehadde den sørøstasiatiske essen-sen: «Frankness and speaking one's mind may be a virtue for the West but in the East, such actions come across as downright rude»(s. 204). Man fikk dermed også definert en ASEAN-praksis som man forventet at medlemslandene skulle oppføre seg etter. En god sørøstasiat blander seg altså ikke borti sine naboers indre anliggender.

Hvilke muligheter det regionale fellesskapet har for å påvirke sine nabostater, varierer med hvordan fellesskapet fremstiller disse statenes relasjon til sitt Selv. Rumelili påpeker at EU mistet sin forhandlingsevne mellom Spania og Marokko gjennom sin produksjon av Marokko som Andre. Derimot fikk organisasjonen en svært nyttig rolle i å forhindre tysk-polsk fiendskap. Ettersom Polens *produserte forskjell* bestod av oppnådde egenskaper, innebar dette et potensial til å bli del av det europeiske Selvet, og veien til medlemskap var løsningen på konflikten. Samtidig som EU mistet evnen til å løse konflikten mellom Spania og Marokko, fikk Marokkos annerledeshet også en annen konsekvens: Ettersom Marokkos stilling som en sivilisatorisk Annen er et resultat av «konstante» trekk ved landets karakter (geografi), anser EU Marokkos treghet på området menneskerettigheter som noe som ikke angår unionen på samme måte som det ville gjort om Marokko var europeisk. Man må, som Rumelili påpeker, «respect the dif-

ferent points of view with regard to pace, content, or intensity [of progress in human rights]»(s. 93).

I det tyrkisk-greske caset kartlegger Rumelili de diskursive endringene gjennom forskjellige perioder i Tyrkias forsøk på å bli EU-medlem. Ikke bare fra en av sidene, men ut fra tyrkisk, gresk og europeisk diskurs. Et interessant poeng her er at Hellas, som tradisjonelt ikke har ansett Tyrkia som en god venn, de senere årene har blitt en pådriver for tyrkisk EU-medlemskap. Rumelili setter dette i sammenheng med at Hellas ved å akseptere Tyrkia som europeisk får mulighet til å påvirke landet i menneskerettighets- og demokratiutvikling, en påvirkningsevne man tydeligvis ikke har i samme grad overfor sine Andre.

Rumelilis kildetilfang er svært interessant og hennes kunnskap om europeisk, gresk og tyrkisk politikk imponerende. Enda mer prisverdig er det faktum at det hun skriver ikke farges av hennes tyrkiske bakgrunn. Hun klarer å analysere de gresk-tyrkiske relasjonene med en distanse få andre har. Det gresk-tyrkiske forholdet er et felt hvor mye av forskningen enten lider under mangelen på kildetilfang, eller forskeren mangler analytisk distanse til stoffet. Rumelili klarer begge deler og bruker både sin kunnskap og sitt brede kildetilfang på en balansert måte. I så måte er boken et sterkt bidrag til debatten om Tyrkias kandidatur og gresk-tyrkisk tilnærming.

Studiet av ASEAN er ikke bokens største styrke. Det kan muligens forklares av at kildetilfanget der er basert på engelskspråklige kilder, som jo langt fra er det eneste språket i regionen. Men man kan jo spørre seg hvor mange språk man kan kreve at en forfatter skal kunne. Selv om det er studiens svakeste del, er caset ASEANS identitetskonstruksjon vis-à-vis Australia med for dets komparative verdi, snarere enn for dets egen del. Det er derfor naturlig at man kommer unna med en litt mindre finmasket analyse, om enn mindre tilfredsstillende for leseren etter tidligere å ha sett forfatteren briljere.

EU-delen av boken er til sammenlikning langt mer dyptgående. Dette gjenspeiler kanskje at både akademia og publikum så langt har viet EU større oppmerksamhet enn ASEAN. Alt i alt er denne boken utmerket arbeid, både som teoriutviklende studie av identitetsbygging og som teorianvendt casestudie av Tyrkia og EU. Den setter en akademisk standard hittil ukjent for denne anmelderen, og anbefales for alle med interesse for EU, Tyrkia eller kollektiv identitet i internasjonal politikk.

**International Development Studies:
Theories and Methods in Research and Practice**

Andy Sumner & Michael Tribe
SAGE publications, UK 2008

Anmeldt av RANDI SOLHJELL, NUPI

I et såpass bredt og udefinert fag som utviklingsstudier er det nødvendig for samtlige innenfor feltet å tenke over hva slike studier egentlig innebærer og hvilke metoder som brukes. Forfatterne Andy Sumner og Michael Tribe stiller i boken *International Development Studies: Theories and Methods in Research and Practice* følgende spørsmål: Hva er utviklingsstudier og hva består en stringent forskningsmetode i innenfor feltet? Førstnevnte spørsmål innebærer hva som er fokus, mål og tilnærming i utviklingsstudier, mens sistnevnte dreier seg om hva forskning av høy kvalitet på feltet innebærer. Ikke bare er utviklingsstudier et fagfelt stadig flere universiteter tilbyr, men ifølge forfatterne er det også et studium som stadig møter kritikk utenfra pga. selve målet med og kvaliteten på forskningen. Har utviklingsstudier bare vært et fagfelt som har opprettholdt det vestlige hegemoniet? Eller kan det tenkes at lærdommen fra både feilslatte og gode prosjekter med ulik akademisk og politisk tilnærming har gitt kunnskap til å videreutvikle utviklingsstudier i kommende generasjoner? Det er dette sistnevnte spørsmålet forfatterne tar utgangspunkt i. Sumner og Tribe prøver å kartlegge den teoretiske, metodologiske og praktiske debatten i faget utviklingsstudier de siste årene. Boken er rettet spesielt mot forskere og høyere grads studenter på utviklingsstudier. Men den er også myntet på praktikere innenfor feltet som ønsker å designe prosjekter og policy, samt evaluere og styre slike prosjekter.

Hvert kapittel er strukturert etter overordnede spørsmål og inneholder dessuten pedagogiske grafer og figurer. I tillegg finner man en god del faktabokser hvor forskjellige teoretikeres tilnærming presenteres. Hvert kapittel åpner dessuten med sitater fra relevante fagpersoner. Dette piffer opp en ellers ganske gjennomsnittlig lærebok. Det første kapitlet tar for seg det fundamentale spørsmålet om hva utvikling egentlig er. Her klarer Sumner og Tribe kort og presist å oppsummere en lang debatt, noe som gjør boken håndgripelig for leserne. Siden den faglige litteraturen om begrepet «utvikling» er relativt omfattende, hjelper det å ha noen samlende betegnelser. Imidlertid kan man lure på om forskere innenfor utvikling egentlig har bruk for en slik innføring.

For disse forfatterne består utvikling av tre klare definisjoner. Den første er det man ofte anser som den klassiske måten å tenke på, nemlig den historiske og langsiktige prosessen av sosioøkonomisk endring. Dette er perspektiver innføringsstudenter i utviklingsstudier som regel blir føret med og inkluderer de dominerende teoriene under den kalde krigen; moderniseringsteori og avhengighetsteori. Den andre definisjonen er å se på utvikling som noe policydrevet, altså i et mer kortsiktig tidsperspektiv. Her trekkes FNs tusenårs mål inn som et hovedeksempl, hvor tidsperspektivet er femten år, og det fremsettes spesifikke mål for bekjempelsen av fattigdom. Den siste definisjonen er innenfor diskursen om «utvikling» som noe etnosentrisk og ideologisk begrunnet fra vestlige perspektiver, samtidig som alternative syn på utvikling blir diskutert. Sumner og Tribe klarer også på en konsis måte å få frem de historiske sammenhengene mellom utviklingsdebattene, som gjør dette til mer spennende lesning. Forfatterne tar også opp begreper og akronymer for den såkalte «tredje verden» eller land i Sør, hvor debatten om utvikling som kjent har hatt sitt hovedfokus. De argumenterer også for hvorfor utviklingsstudier går videre enn bare fokus på Sør, siden også utfordringene i rikere land kan dra veksler på utviklingsindikatorer i arbeidet for sine borgere. Forfatterne hevder avslutningsvis at indikatorer på utvikling, hovedsakelig forstått som velvære, har skiftet fokus fra en objektiv og kvantitativ måling, slik som inntekt og levealder, til mer psykologiske indikatorer på velvære. Her burde nok forfatterne ha tydeliggjort forskjellen mellom akademisk debatt og praktisk arbeid. Det er riktig at det har vært et skifte i utviklingsindikatorene til mer fokus på menneskelig velvære på deres egne premisser. Sentralt her står den såkalte «livelihood»-debatten, enkelt oppsummert som hva mennesker har, hva de kan gjøre med det de har og hva de selv synes om det de har og det de kan gjøre. De store internasjonale organisasjonene – herunder FN, Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF) – fortsetter imidlertid i stor grad å måle utvikling mer kvantitativt.

I neste sekvens av boken følger tre kapitler som tar for seg formålet med utviklingsstudier. Det blir i første omgang lagt mye vekt på forskerens eller studentens subjektive forståelse av utviklingstemaene man studerer. Dette kommer kanskje tydeligst frem når vestlige samfunnsvitenskapelige forskere skal studere andres sosiale, økonomiske og kulturelle status, advarer forfatterne. Det er et åpenbart dilemma når såkalte utenforstående skal forske på for eksempel fattigdom og hva som kan defineres som et godt menneskeliv. Som Sumner og Tribe lover innledningsvis, fokuseres det i denne delen på å identifisere spørsmål, snarere enn å gi svar på etiske utfordringer. Den etiske dimensjonen ved utviklingsstudier blir diskutert som en form for «krise» for legitimiteten til forskere på feltet. Det er gledelig å se at forfatterne drar veksler på ulike debatter og inkluderer mer radikale stemmer (som for eksempel Arturo Escobar) og setter dem

sammen i et helhetlig, men samtidig kortfattet perspektiv. Nyttig er også det som blir omtalt som «Chamber's biases of development researchers», hvor det fokuseres på vanlige «feil» i utviklingsforskningen. Et eksempel er at forskere under studier i utviklingsland av praktiske grunner oppholder seg mest i trygge områder og områder med god infrastruktur, og dermed får et skjevt helhetsperspektiv på situasjonen i landet. Et annet eksempel er at forskere ofte forholder seg til den lokale eliten som selv har en profesjonell bakgrunn som igjen farger synet på samfunnet rundt. Dette er selvfølgelig ikke noe oppsiktsvekkende funn; forskere må som kjent ofte ta praktiske hensyn. Men Sumner og Tribes liste fungerer likevel godt som en påminnelse.

Diskusjonen føres over på et mer teoretisk plan når forfatterne tar for seg skillet mellom kunnskap og vitenskap, enkelt sagt oppfatninger versus fakta. Diskusjonen blir ført under de store teoriene positivisme, realisme og relativisme. Et viktig element i debatten er skillet mellom dem som følger én disiplin og ett teoretisk rammeverk, omtalt i boken som «pinnsvin», i motsetning til dem med tverrfaglig bakgrunn uten klart definert bakgrunn, her kalt «rever». Utviklingsstudier er og bør være, etter denne anmelderens skjønn, et tverrfaglig studium siden utvikling sjeldan kan forstås fra ett teoretisk perspektiv, for ikke å si én fagdisiplin. Utviklingsstudier er mer problemorientert enn disiplinorientert, som forfatterne påpeker, nettopp fordi problemene det forskes på (fattigdom, likestilling etc.) er så sammensatte og dessuten tett koplet sammen med hverandre. Den store utfordringen er å kombinere kunnskapen og funn gjort i de forskjellige samfunnsvitenskapelige disiplinene fordi det i stor grad mangler dialog og sitering mellom disipliner som for eksempel økonomi og antropologi. Dette er et vedvarende problem innenfor samfunnsvitenskap, hvorav utviklingsstudier er et klart eksempel på at man ville hatt god nytte av å kombinere ulike faglige tilnærminger.

Hva skal man egentlig med teori i utviklingsstudier, spør forfatterne seg i kapitlet som skal runde av debatten om hva utviklingsstudier egentlig er. Det er tydelig at hovedpoenget i diskusjonen om teori er at tendensen i dagens utviklingsstudier er å bevege seg fra store teorier til mer instrumentelle eller kontekstspesifikke tilnærmingar. De store teoriene har blitt brukt til å forklare samfunnsmessige endringer over lengre tid, mens instrumentelle teorier og tilnærmingar rettes mot empirisk forskning og policyanalyse, hevder forfatterne. Når dette er sagt, påpeker de at uten teoretiske rammeverk blir det svært vanskelig å konkretisere virkeligheten man ønsker å forske på. Videre blir det verre – for ikke å si umulig – å lage et godt forskningsdesign for datainnsamling. Nyttig for forskere i denne sammenhengen er forfatternes underkapittel om å konstruere egne teoretiske rammeverk for forskning. Dette er ingen fasit, men en sjekkliste over hva som bør inkluderes og vurderes for forskere

som ønsker å bygge mer kontekstbaserte tilnærmingar innenfor utvikling. Dette kapitlet har en naturlig overgang til de to neste om stringente metoder i utviklingsstudier.

Innholdet i metodedelen er først og fremst en kartlegging av ulike metoder som brukes i utviklingsstudier. Dessverre blir det første metodekapitlet litt svakere enn teorikapitlene, etter denne anmelderens syn. Det blir tidvis for mye generelt og overflatisk om de forskjellige metodene, uten at man får ordentlig inntrykk av hvordan metodene faktisk skal brukes. Sumner og Tribe begrunner imidlertid denne fremstillingen av metode med at høyere grads studenter samt forskere i faget ofte står overfor data som er ufullstendige eller vanskelig tilgjengelige. Dette er ikke unikt for utviklingsstudier, men er likevel en utfordring som ikke kan løses med mer stringente metoder alene. Derfor er det også viktig å gi rom for kritiske blikk på metodebruk og resultater fra utviklingsforskning.

Det neste metodekapitlet tar seg opp i kvalitet når forfatterne følger opp utfordringer knyttet til utviklingsstudiers tilbøyelighet til å fokusere på empirisk analyse og policyutvikling. Her er det tydeligere link mellom metode og praksis og hvilke feller det er vanlig å gå i når man forsker for å bidra til policyutvikling eller prosjektevaluering. Her diskuteser ulik metodebruk ut fra analysenivå, som makro- eller mikronivå, og hvilke metoder som egner seg til de store retningene innenfor dagens utviklingsstudier. Det er imidlertid et fravær av den tredje retningen innenfor utviklingsbegrepet, nemlig diskursanalyse og alternative syn. Dette er en akademisk debatt som befinner seg et stykke unna den instrumentelle delen av utviklingsstudier der policy og prosjekter blir utarbeidet.

Avslutningsvis bommer forfatterne når de i siste kapittel skal besvare det overordnede spørsmålet «hva er fremtiden til utviklingsstudier?». Dette viser nemlig mindre enn én side, mens resten av kapitlet oppsummerer konklusjonene fra de foregående kapitlene. Dette blir med andre ord en smule misvisende i forhold til overskriften.

I sum er dette en bok som passer godt til å få oversikt i starten av et forskningsprosjekt eller for å organisere en evaluering av utviklingsprosjekter. Ikke minst vil den kunne ha en instrumentell verdi for utformingen av teoretiske rammeverk og metodologiske tilnærmingar. Sumner og Tribe stiller kritiske spørsmål knyttet til teori og metode som er nyttig både for teoretikere og praktikere innenfor feltet. Samtidig er bokens tilnærming svært generell, hvilket gjør at forskere vil trenge mer grundige bøker å støtte seg til når spesifikke prosjekter skal utformes.

On Global Order

Andrew Hurrell

Oxford: Oxford University Press, 2007

Omtale av PETTER HOJEM, Universitetet i Oslo og NUPI

I fjor haust slapp Oxford University Press ut ei ny innføringsbok som tek for seg korleis verda er organisert politisk i dag. Ei nett, lita bok på 354 sider (inkludert indeks og referansar), utan eit einaste bilet, diagram, innramma casestudie eller oppsummerande kulepunktliste til å hjelpe ein stakkars student. Dette skil henne frå ein del andre introduksjonsbøker, som ofte er spekka fulle med dei nyaste pedagogiske verkemidla som forlaga greier å trykke på papir. Til dømes frå IR-feltet er blant anna OUP si eiga bok *The Globalization of World Politics* redigert av John Baylis og Steve Smith (1997, sist revidert i 2008), som saman med Karen Mingsts *Essentials of Internationals Relations* (1999, sist revidert i 2007) er dei mest brukte verka ved introduksjonskurs i internasjonal politikk i Noreg. Mang ein ung student har latt seg rive med og latt håret sitt rive av på grunn av disse bøkene, som har vore inngangsporten til eit nytt og spanande fagfelt. Sjølv las eg begge to da eg byrja på ein bachelorgrad i internasjonale studiar ved Universitetet i Oslo for knappe fire år sidan. Med det i bakhovudet har eg tatt ein kikk på *On Global Order*. Hurrell skriv i innleiinga at boka har som mål å gi «a clear and wide-ranging introduction to the analysis of global political order» (s. 1). Lykkast ho i det? Kan ho vere ein alternativ inngang til fagfeltet?

Boka er som nemnt lita i storleik, og rommar tolv konsise kapittel. Dei er fordelt mellom bokas fire hovuddelar: «frameworks», «issues», «alternatives» og «conclusions». Slik byrjar Hurrell ganske tradisjonelt, med først å sette opp tre alternative teoretiske rammeverk. Sidan bruker han dei for å diskutere tolkingar og løysingar på nokre av dei største problema som verda står overfor i dag, før han til slutt kikkar på nokre av dei alternativa som har blitt artikulerte om korleis verda kan vere organisert. Sjølv skriv han at boka først og fremst er «an exercise in clarifying complexity» (s. 8), men det blir klart at Hurrell ønskjer å gå lengre enn som så. Det innrømmer han sjølv, og difor bygger han boka på tesen om at det internasjonale samfunnet har endra seg radikalt sidan andre verdskriga, at vi står overfor eit sett viktige problem og at verda må organiserast på ein slik måte at dei problema kan bli løyste.

Ontologisk plasserer Hurrell seg sjølv og boka i den sokalla Engelske skulen (t.d. s. 12). I generelle trekk vil det seie ei skuleretning der ein meiner at verda er anarkisk oppbygd, men at statane utgjer eit samfunn som er bunde saman av felles verdiar, interesser, spelereglar og institusjonar. Hurrell gjer det ganske klart kva for eit syn han har på verda når han skriv at «this book is concerned with the ability of the inherited anarchical society of sovereign states to provide a practically viable and normatively acceptable framework for global political order in an era of globalization» (s. 1). Dette kjem også godt fram i kapitla om rammeverk («frameworks») som utgjer første hovuddel av boka. Her byrjar han med å trekke fram «statsentrert pluralisme», og så «liberal solidarisme». Det tredje kapitlet er eit meir utradisjonelt tilskot, med tittelen «Complex governance beyond the state».

Alle dei tre rammeverka er romsleg konstruerte, og i dei gir Hurrell ei innføring i hovudtrekka samt nokre av avskuggingane av same familie. Kategoriane er lånte av Hedley Bull og reflekterer korleis ein ser på verda som oppdelt i einingar (er/bør disse vere einskilte, som i pluralisme, eller solidariske?). I kapitlet om pluralisme gir Hurrell mykje merksemd til maktkonseptet, som han diskuterer fleire sider ved. I dette ligg også Hurrells kritikk av pluralismen, der han særleg kritiserer (i konstruktivistisk ånd) nyrealistane for ei einsidig materialistisk tolking av makt og for deira nedtoning av normer som faktor i internasjonal politikk. I kapitlet om liberal solidarisme blir legitimitet vidd mykje plass, og da særleg korleis legitimetskonseptet kan skape problem for dei liberale solidaristane. Det siste av dei tre rammeverka som Hurrell presenterer, er som nemnt «Complex governance beyond the state», Hurrell ser på korleis, og i kva grad, ein no har gått vekk frå eit tradisjonelt «society of states» (aldri «system of states» i Hurrell sin munn) til ei verd med meir horisontal og desentralisert governance på fleire nivå. Her tek han for seg former for mellomstatleg styring, sivilt samfunn og marknad som bevis på at verda ikkje lenger er organisert som berre ei samling suverene statar etter klassisk modell.

Dei teoretiske rammeverka er presenterte på ein engasjerande måte, men synest å bere preg av forfattarens eiga oppfatning av kva som er mest riktig. Pluralismen blir presentert først og er deretter målskive både for liberal-solidaristisk og global governance-skyts. I kapitlet om liberal solidarisme er kritikken tona litt ned, men framleis er aspekt ved rammeverket problematiserte. «Complex governance» kjennest mest presentert som eit empirisk faktum, og det på ein overbevisande måte, så det er vanskeleg å ta til motmæle mot han. Det er synd, for boka er på sitt beste der Hurrell greier å vise korleis fleire modellar samtidig kan gi fruktbare funn.

Vidare, samanlikna med til dømes innføringsbøkene til Mingst og Baylis & Smith, gir Hurrell lite merksemd til alternative tilnærmingar til internasjonal orden, som mellom anna marxistisk og kritisk teori. Til dømes

avhengigkeitsteori kunne vere eit bra supplement i ei bok som tek for seg korleis verda er eller kan vere organisert politisk. Men ikkje berre er boka skriven innanfor ein viss ontologi – det skriv Hurrell i introduksjonen – ho er også skriven innanfor ein viss epistemologi. Hurrell synest å vere ein lett konstruktivist i så måte (t.d. s. 13). Han tek kort opp konstruktivismen i sin kritikk av pluralismens maktkonsept, men elles manglar kanskje ein betre diskusjon av nett materielle versus ideasjonelle teoriar i ei bok som i så stor grad funderer argumenta sine på normendringar i internasjonal politikk.

Neste hovuddel i boka er «Issues» og omhandlar fem store, presse-rande problem som det internasjonale samfunnet står overfor. Disse er: nasjonalisme og identitetspolitikk, menneskerettar og demokrati, tryggingspolitikk, økonomisk globalisering og økonomiske skilnadar, og til slut miljø. Dette er maten som dei teoretiske tennene skal tygge på, og det tredje rammeverket, «complex governance», synest å vere det skarpaste. Kapitla byrjar med å presentere problemet, før dei tek opp særlege aspekt som gjer seg gjeldande for teoriane, utan at dei tek utgangspunkt i teoriane slik sett.

Eit døme er kapitlet om nasjonalisme. I utgangspunktet burde det kanskje vere «ein lett case for pluralistane», som Hurrell skriv (s. 139–40). Han forklarer opphavet til nasjonalismen som ei avvising av imperium og samstundes som svar på eit behov for overlevnad i ein internasjonal krigersk kontekst (s. 124). Vidare ser han på korleis nasjonalisme saman med normer som sjølvråderett har gitt hovudverk til politikarar og juristar med ulike typar teoretisk legning. Men så problematiserer han «nasjonalisme» og «sjølvråderett», og viser korleis presset frå dei to kreftene har vore forsøkt forsona eller organisert frå pluralistisk eller liberalistisk ståstad. Kapitlet avsluttest med «Conclusion: beyond pluralism/solidarism?», der Hurrell blant anna skriv at rørsler som panregionalisme og urfolksrettar «press towards new forms of non-territorially based upon political identity and new mechanisms of political organization and action that go beyond the nation-state...». For kosmopolitiske liberalistar, skriv han, «such developments should also press us towards different kinds of complex governance beyond the state» (s. 141). Altså, der pluralistar og liberalistar kjem til kort, kjem «Complex governance» til unnsetning.

Dei tre siste kapitla er delte mellom hovudfolkane «Alternatives» og «Conclusions». Denne oppdelinga er kanskje litt kunstig, for i «Conclusions» peker Hurrell også i retning av alternative måtar å oppnå politisk orden på, sjølv om det ikkje er noko radikalt nytt alternativ. Først tek Hurrell for seg mulighetene for å sjå på verda ikkje som ei («one world»), men som samansett av fleire regionar (altså «many worlds»). Her tek han fram fleire av dei modellane som har blitt presenterte og som i nokre høve eksisterer, til dømes geografiske regionar, økonomiske regionar, samanslutningar av demokrati eller heile sivilisasjonar. Sjølv om nokre problem kanskje

fordrar større politiske aktørar, verkar det som om Hurrell finn det tvilsamt at meir regionalisering er eit godt svar på alle dei problema vi står overfor, særleg når ein ser på graden av suksess som regionale prosjekt utanfor EU har hatt så langt. Det andre, meir kontroversielle alternativet er «empire reborn», da sentrert rundt USA. Her trekker Hurrell parallellear både til kolonitida og notida, og diskuterer korleis ein hegemon kanskje kunne fått i stand global orden. Men også her er Hurrell skeptisk, ikkje berre fordi sjølv USA ikkje er overlegen nok til å styre heile verda, men også på grunn av dei sterke normative motkrefte til ein slik verdsorden.

I det eine kapitlet som finst under «Conclusions» gir Hurrell først noko som liknar på ein pluralists avteikning av verda i dag, med dystre tankar rundt utsiktene for meir samarbeid, før han plukkar denne modellen frå kvarandre. Han går så vidare til å kikke mellom normative teoriar etter ei løysing på korleis verda bør organiserast. Ifølge han må vi finne fram til eit felles språk for kva global rettferd («justice») er, bygd på felles praksis og verdiar. Dette kan vi ikkje berre gjere som eit filosofisk tankeeksperiment, men må søke det innanfor institusjonar som gjer det mulig for statar å finne saman og føre ein open diskusjon. Hurrell avsluttar diplomatisk med å problematisere rundt institusjonar, autoritet og aktørar. Likevel landar han altså mjukt på bakken. Nokon vil nok kritisere Hurrell her for å vere for avgrensa til det politisk-juridiske når han diskuterer kva som er rettferd, og ikkje t.d. eit skarpare fokus på økonomisk rettferd. Men det ligg også i bokas natur, for allereie på første side fortel Hurrell at han dreg vekslar på «International Relations, International Law and Global Governance» (s. 1) (mi uth.).

Om dette er ei innføringsbok, kven høver til å bli introdusert for ho? Hurrell skriv tidleg at boka handlar om «the nature and possibilities of international order, not about world politics in general» (s. 5), noko som tyder på at ein må leite andre stader for å finne eit oppslagsverk som skal gi ei innføring i internasjonal politikk meir generelt. Vidare, som nemnt innleiingsvis, skriv også Hurrell at boka har som mål å vere eit introduksjonsverk til *analysen* av global orden. Men denne analysen bygger på historiske hendingar og fakta, ikkje berre på normative idear om korleis verda burde vere organisert. Boka har ei styrke i at ho ofte viser til empirisk materiale. Samstundes blir det her klart at *On Global Order* må supplerast med andre kjelder. Sjølv om boka er rik på eksempel til å understøtte slutningar, blir desse eksempla (t.d. Suez-krisa) aldri nærmere presenterte for lesaren, som da anten må kjenne dei fra før eller finne informasjon ein annan stad. Ei heller tillèt det avgrensa formatet til boka å gi ei djupare innføring i kven dei ulike aktørane faktisk er eller *kva* for drivkrefter det er som fremmar globalisering. Ein må ha gode førehandskunnskapar om internasjonal politisk historie etter andre verdskrigene for å kunne henge med i svingane. Difor vil eg seie at boka høver best for lesarar som alt har hatt ein introduksjon

til internasjonal politikk, anten gjennom eit introduksjonsemne i internasjonal politikk, eller gjennom historie som dekker dei store hendingane i perioden etter 1945.

Vidare; for ein nyleg uteksaminert bachelorstudent kan det bli vanskeleg å måtte forholde seg til Den engelske skulens ord og uttrykk, framfor kjente kategoriar som ein har blitt van og ven med. Men samstundes som det er ei utfordring for lesaren, gir det også inspirasjon til å tenke litt meir kritisk rundt dei skuleretningane ein har blitt presentert for allereie. Her kan nett *On Global Order* vere eit verdifullt bidrag til ei rikare forståing av tilnærmingar til studiet av internasjonal politikk. Eg tykkjer med andre ord ikkje ein skal undervurdere studentane ved å tru at dei berre blir forvirra av boka.

I sum vil eg seie at dette er ei bok som nok kunne vore eit fint supplement til eit fordjupingsemne i internasjonal politikk, men at ho nok kan vere litt for obskur som den første boka ferske studentar ved introduksjonsemnet i faget tek fatt på. For dei som *ikkje* er studentar, men som har grunnleggande kunnskap i faget, er dette ei god bok ikkje berre for å oppdatere seg på fagdebatten, men også som ein inngang til å sjå på verda med litt andre auge.

Topptidsskrifter i internasjonal politikk (V): European Journal of International Relations

Anmeldt av IVER B. NEUMANN, NUPI og Universitetet i Oslo

European Journal of International Relations (EJIR) ble etablert av Standing Group for International Relations innen the European Consortium for Political Research i 1995. Denne *standing group* har samme status som *EJIR*s andre *standing groups*, som den på regionalisme og føderalisme, den på politiske partier, etc. Det er *EJIR* Standing Group for IR som organiserer komiteen som søker etter redaktører, og som har siste ord når redaktøren skal velges. Tanken var å etablere et Europa-basert topptidsskrift som kunne matche de ledende amerikanske topptidsskriftene (spesielt *International Organization* og *International Studies Quarterly*).

Tidsskriftets første redaktør var Walter Carlsnaes. Uten nevneverdig hjelp av andre enn redaksjonsråd og redaksjonskomité klarte han over en femårsperiode langt på vei å oppfylle planen. Da neste redaktør, Fritz Kratochwil, overleverte tidsskiftet til et tremannslag ved *London School of Economics* ledet av Barry Buzan, var tidsskriftet solid forankret i toppen av disiplinen. Nåværende redaktør, Colin Wight, presiderer over et tidsskrift som forkaster 11 av 12 artikler. Det er fortsatt godt under IO, som p.t. forkaster 19 av 20, men likefullt over den magiske 90 % *refusal rate*-grensen som redaktører streber etter.

Redaktørutviklingen peiler og opprettholder fordelingen av forskning på internasjonal politikk i Europa: Det er de britiske, tyske og skandinaviske miljøene som leder an. Sittende redaksjon er imidlertid en europeiserende nyvinning, idet Wight er *editor-in-chief*, men bare har én av sine to medredaktører, Tim Dunne, ved sin side i egen institusjon (Essex University). Den andre, Lene Hansen, er å finne ved Københavns Universitet. Forlaget har hele tiden vært britiske Sage.

EJIR opprettholder spennet i europeisk internasjonal politikk ved å publisere de fleste varianter av forskning. Innslaget av artikler basert på europeisk sosialteori – fra Weber og Durkheim til Beck og Foucault – er større enn i de amerikanske tidsskriftene, innslaget av kvantitative artikler er betydelig mindre og *rational choice*-forskning er så godt som fravaerende. Spesielt slående er det at de ledende sosialteoretisk informerte amerikanske forskerne, navn som Patrick Jackson, Daniel Nexon og Jutta Weldes, publiserer mer i *EJIR* enn i de amerikanske topptidsskriftene.

IP-forskere basert i Norge som har publisert i *EJIR* er Nils Petter Gleditsch (1995), Raino Malnes (1995), Iver B. Neumann (1996, 2008), Ole Jacob Sending (2002, denne artikkelen var i lang tid blant tidsskriftets mest nedlastede), Kristian Skrede Gleditsch (med Erik Gartzke, 2006) og Jennifer Bailey (2008).

Nettadresse til *EJIR*:
<http://ejt.sagepub.com/>

Nettadresse til ECPR Standing Group for IR: <http://www.essex.ac.uk/ecpr/standinggroups/regionalism/index.aspx>

DEBATT

Om topptidsskrifter i internasjonal politikk

NILS PETTER GLEDITSCH & HENRIK URDAL
Prio

I jungelen av tidsskrifter er det nyttig med en guide, og det er prisverdig at *Internasjonal Politikk* og Iver Neumann har satt seg fore å gi veiledning gjennom spalten «Topptidsskrifter i internasjonal politikk». En presentasjon av hva som kjennetegner topptidsskriftene, hvilke de er og debatten som nødvendigvis følger av å gjøre et utvalg, er både viktig for fagfeltet og spesielt nyttig for dem som er nye i disiplinen. Men en spalte som gir inntrykk av å skulle gi unge forskere en innføring i feltet, må selvfølgelig ikke underkjenne at det i Norge finnes en bredde innenfor studiet av internasjonal politikk som ikke reflekteres særlig godt i det utvalget på syv tidsskrifter som Neumann og redaksjonen har gjort.

Som redaktører for et ledende internasjonalt tidsskrift innenfor internasjonal politikk, *Journal of Peace Research* (JPR), vil vi gjerne få komme med noen betrakninger. *JPR* eies av Institutt for fredsforskning (PRIO) hvor det også redigeres, og utgis på det internasjonale forlagshuset SAGE. På Universitets- og høgskolerådets (UHR) inndeling av tidsskrifter er *JPR* som det eneste IP-tidsskriftet redigert i et nordisk land rangert på det høyeste nivået (nivå II).

Fire av de syv tidsskriftene som Neumann og redaksjonen har plukket ut for anmeldelse i spalten er uomtvistelig ledende internasjonale IP-tidsskrifter: *International Organization* (IO), *World Politics* (WP), *International Studies Quarterly* (ISQ) og *European Journal of International Relations* (EJIR). Vi lever i og for seg greit med at *JPR* ikke har blitt inkludert i Neumanns utvalg av syv tidsskrifter, selv om *JPR* de siste årene har ligget jevnt med både *ISQ* og *EJIR* på rangeringen av «impact factor» (IF) foretatt av Thomson Scientific's (tidligere ISI) (<http://scientific.thomson.com/products/wos/>). Dette målet på siteringsfrekvens brukes som den viktigste kilden til UHRs rangering og er også lagt til grunn for *IP*'s utvelgelse av tidsskrifter.

Siden *impact factor* baseres på artiklene i de to foregående årganger, kan den variere en god del fra år til år. Men i femårsperioden 2002–06 var *JPR* rangert foran *EJIR* i tre av årene, og foran *ISQ* i to av årene.

Som en beskrivelse av gangen i internasjonal publisering er Neumanns «kriterier» nyttig informasjon for dem som er ukjente med publisering. Men ingen av kriteriene er videre transparente, og av de fem er tre ikke spesielt godt egnet til å skille mellom tidsskrifter i særlig grad. For eksempel har nesten alle internasjonale tidsskrifter av en viss kvalitet dobbelt anonymisert fagfellebedømming («double blind review»); de krever at de aller fleste av de artiklene som kommer på trykk må revideres først («revise and resubmit»), og de er rettet mot disiplinen. Et annet av kriteriene, avvisningsrate, finnes det ikke noe standardisert mål for og er som regel ikke offentlig kjent. Dermed gjenstår ett subjektivt kriterium: bredde.

Men hva legger Neumann i dette kriteriet? Holder det at et tidsskrift i prinsippet er åpent for ulike tilnærminger? Eller har Neumann utviklet et kvantitatittvært mål for andelen artikler innenfor klart operasjonaliserte subdisipliner? Selvsagt finnes det ulike teoretiske og metodiske tradisjoner innenfor studiet av internasjonal politikk, og forskjellige tidsskrifter har ulike tyngdepunkt. Men de aller fleste har en betydelig tematisk og epistemologisk bredde, og tyngdepunktet kan dessuten endre seg noe over tid. Neumanns subjektive breddekriterium utelukker en rekke ledende IP-tidsskrifter.

Mangelen på klare kriterier blir påfallende i valget av de tre øvrige tidskriftene, som neppe kan sies å være ledende. Ifølge Neumann er *Review of International Studies* (RIS) tidsskriftet som var ledende i Europa inntil *EJIR* overtok. Men i femårsperioden 2002–06 hadde *RIS* en beskjeden plassering med hensyn til *impact factor*, med et delvis unntak for 2005, nettopp det året som Neumann og redaksjonen benyttet for å gjøre sitt utvalg. At redaksjonen videre oppfatter *Millennium* som det fremste avant-gardetidsskriftet, er en subjektiv vurdering som neppe ville stått seg om man hadde konsultert de norske IP-forskere som utgjør «den fellesnorske sosiale konteksten». Tidsskriftet er verken særlig bredt eller høyt sitert. Det siste tidsskriftet på listen er *Cooperation & Conflict*, som inntil nylig ikke var indeksert av Thomson/ISI og derfor ikke har noen *impact factor*. I likhet med *Millennium* er det i Norge kategorisert som et Nivå I-tidsskrift.

Spesielt underlig er det å framstille *CoCo* som «det åpenbart ledende nordiske tidsskriftet på engelsk». I likhet med *CoCo* utgis *JPR* av SAGE, og redigeres i Norden. Til tross for at *JPR* er et tidsskrift med et internasjonalt publikum og forfattersammensetning, har det alltid bestrebet seg på å ha en redaksjonskomité basert i Norden. Av åtte medredaktører er seks basert i Norden, av de øvrige ti redaksjonsmedlemmene er én ikke-nordisk. Dette er ikke ulikt *CoCo*, som har to ikke-nordiske medlemmer av redaksjonen. I de første 24 årene (1964–87) var 35 % av forfatterne i *JPR* fra Norden. Vi har

ikke like detaljert systematikk for de siste 20 år, men i 2007-årgangen var det minst en artikkel av en nordisk forfatter i hvert av de seks numrene. *JPR* skiller seg fra rent nordiske tidsskrifter ved å ha flere ikke-nordiske forfattere og fra de amerikanske tidsskriftene (som er våre viktigste konkurrenter) ved at vi har flere ikke-amerikanske forfattere. Kort oppsummert betyr dette at tidsskriftet er mer internasjonalt enn de fleste av konkurrentene.

I den grad redaksjonen i *IP* har vært opptatt av den «fellesnorske sosiale konteksten» og «tidsskrifter som oppleves relevante for norsk IP», er det påfallende at det eneste norske *IP*-tidsskriftet som er rangert på nivå II er utelatt.

Svar til Gleditsch og Urdal

IVER B. NEUMANN
Universitetet i Oslo og NUPI

Takk til kolleger Gleditsch og Urdal for interesse. Det er selvfølgelig redaktørers plikt å promovere eget tidsskrift. Efter endt lesning er jeg imidlertid litt usikker på hva deres tidsskrift *Journal of Peace Research* promoveres som. Det omtales eller forstås vekselvis som et internasjonalt, nordisk eller norsk tidsskrift. Jeg skal være den siste til å bestride eksistensen av multiple identiteter, men i denne sammenhengen synes det viktig å fastslå imperativ status. Jeg vil, gitt redaktørenes omtale, tro at det dreier seg om et internasjonalt tidsskrift, utgitt bl.a. for japanske penger ved et institutt som kaller seg internasjonalt. *Cooperation and Conflict* (som jeg for øvrig har vært påpasselig med nettopp ikke å kalte et internasjonalt topptidskrift) er derimot organet til The Nordic International Studies Association, det har *Nordic Journal* som del av navnet og har i det meste av sin levetid konsentrert seg eksplisitt om nordiske anliggende. Gleditsch og Urdal har rett på et punkt, nemlig at *Cooperation and Conflict* siden nest siste redaktørs tid har orientert seg i europeisk retning, men man har like fullt beholdt sin nordiske basis.

Det er et poeng til som synes å trenge avklaring. På 1960-tallet ble det gjort forsøk på å skape en egen disiplin, «Peace Research». Dette fremstår vel nå som et mislykket forsøk. Det er ikke uten grunn at folk som engang

identifiserte seg som fredsforskere, nå har trukket over til International Relations. Redaktør Gleditsch er, som president for International Studies Association (ISA), et eklatant eksempel. Det synes klart at i ISA-sammenheng, som i enhver annen sammenheng, er «Peace Research» bare en liten del av fagfeltet International Relations. Uansett hvilket breddebegrep man legger til grunn, vil det like fullt være slik at «Peace Research» er en liten nisje i faget, og at nisjens tidsskrift dermed ikke er et breddetidsskrift. Dersom jeg skulle ha valgt å ta med et nisjetidsskrift, ville jeg heller ikke ha valgt *Journal of Peace Research*, men derimot *International Security*. Dette tidsskriftet dekker også en nisje (Security Studies), og attpå til en nisje med adskillig flere forskere. Tidsskriftet scorer dessuten gjennomgående høyere på de indikatorene Gleditsch og Urdal nevner.

Når man gjør et stykke opplysningsarbeid, er det alltid hyggelig at innsatsen blir satt pris på. Derfor, igjen takk for interessen.